

2024-04-25

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS-2024-00321

Remiss – Utkast till lagrådsremiss – Skärpta krav i sfi

Yttrande till Utbildningsdepartementet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar juridik- och kanslistabens förslag till yttrande enligt bilaga 4 till tjänsteskrivelsen daterad den 25 april 2024.

Sammanfattning av ärendet

Nacka kommun har fått utkast till lagrådsremiss Skärpta krav i sfi på remiss. Lagrådsremissen innehåller förslag till ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) stärks. I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen i avsnitt 6.4 och 8 i utkastet till lagrådsremiss. Förslagen i avsnitt 6.4 innebär att rätten till kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare ska gälla i tre år med möjlighet till förlängning, om det finns särskilda skäl, med högst sex månader i taget. Den totala tiden för förlängning ska dock inte få överstiga tre år. Förslagen i avsnitt 8 innebär att för den som har tagits emot till sfi före ikraftträdandet ska rätten att delta i utbildningen gälla till och med 2027 med samma möjligheter till förlängning som för den som har tagits emot till sfi för första gången efter ikraftträdandet.

Remissen har behandlats i nämnden för arbete och försörjning den 24 april 2024 som har beslutat att överlämna synpunkter på remissen till kommunstyrelsen. Nämnden för arbete och försörjning ställer sig positiva till de förslag i utkastet till lagrådsremiss som regeringen vill ha synpunkter på.

Ärendet

Ärendets beredning

Nacka kommun har fått utkast till lagrådsremiss Skärpta krav i sfi på remiss. I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen i avsnitt 6.4 och avsnitt 8 i utkastet till lagrådsremiss. Remissvar ska ha kommit in till Utbildningsdepartementet senast den 24 maj 2024.

Remissen har behandlats i nämnden för arbete och försörjning den 24 april 2024 som har beslutat att överlämna synpunkter på remissen till kommunstyrelsen.

Utredningens förslag i korthet

Lagrådsremissen innehåller förslag till ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare stärks. Regeringen vill specifikt ha synpunkter på förslagen i avsnitt 6.4 och 8 i utkastet till lagrådsremiss.

Punkt 6.4 Rätten till sfi ska gälla i tre år

Regeringen föreslår att rätten att delta i sfi ska begränsas till att gälla i tre år från den tidpunkt då personen för första gången togs emot till utbildningen. Huvudmannen ska kunna besluta om att förlänga den tid som personen har rätt att delta i utbildningen, om tidsperioden inte har löpt ut och om personen med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl. Ett sådant beslut ska få fattas för högst sex månader åt gången. Den totala tiden för förlängning ska inte få överstiga tre år.

Även om tidsfristen fortfarande löper ska huvudmannen få besluta att utbildningen ska upphöra för en elev, om eleven saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen eller av annan anledning inte gör tillfredsställande framsteg. Den vars utbildning i sfi har upphört enligt beslut av huvudmannen eller som frivilligt har avbrutit utbildningen, ska på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det och det kan ske inom ramen för de tidsfrister som anges ovan.

Punkt 8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringen föreslår att ändringarna i skollagen ska träda i kraft den 1 januari 2025. De nya bestämmelserna om bedömning av en elevs kunskaper, innehållet i den individuella studieplanen, rätten att delta i utbildningen i en annan kommun än hemkommunen, överlämning av studieplanen vid övergång till en annan huvudman, tidsgränserna för utbildningen och interkommunal ersättning ska tillämpas första gången för den som tas emot till sfi för första gången efter den 31 december 2024.

För den som har tagits emot till sfi före den 1 januari 2025 ska rätten att delta i utbildningen gälla till och med den 31 december 2027. Huvudmannen ska besluta om att förlänga den tid som personen har rätt att delta i utbildningen, om tidsperioden inte har löpt ut och personen med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl. Ett sådant beslut ska få fattas för högst sex månader åt gången. Den totala tiden för förlängning ska inte få överstiga tre år.

I övrigt innebär förslagen i lagrådsremissen i korthet följande:

- Kommunen ska upprätta en handlingsplan för sina insatser för att nå de personer i kommunen som har rätt till sfi och för att motivera dem att delta i utbildningen. Handlingsplanen ska kontinuerligt följas upp och vid behov revideras.

- Den som har rätt till sfi ska ha rätt att delta i utbildningen även i en annan kommun än hemkommunen om det finns särskilda skäl. En kommun som tar emot en elev från hemkommunen i sfi ska få ersättning för sina kostnader för elevens utbildning från elevens hemkommun.
- När en elev tas emot till sfi ska elevens kunskaper bedömas, om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig. Resultatet av bedömningen ska ligga till grund för den individuella studieplanen.
- Den individuella studieplanen för en elev i sfi ska innehålla en uppgift om den tidpunkt då eleven för första gången togs emot till utbildningen. Om eleven övergår till sfi hos en annan huvudman ska den huvudman som eleven lämnar överlämna elevens individuella studieplan till den mottagande huvudmannen.

Synpunkter från nämnden för arbete och försörjning

Nämnden för arbete och försörjning anser att förslaget att tidsbegränsa tiden för sfi-studier är en rimlig åtgärd för att öka genomströmningen. Idag är andelen avbrott i sfi mycket hög, många elever avbryter sina studier i förtid, såväl i Nacka kommun som i riket. Orsaker till att elever avbryter sina studier varierar, men kunskaper i svenska språket är dock grunden för att den enskilde ska kunna ta ansvar för sin egen försörjning, antingen genom att etablera sig på arbetsmarknaden eller genom fortsatta studier.

Nämnden för arbete och försörjning instämmer i regeringens bedömning att i och med att utbildningen blir sammanhållen, koncentrerad och kontinuerlig är det troligt att eleverna i lägre grad avbryter utbildningen. I och med tidsbegränsningen blir det tydligt för eleverna att det finns en förväntad progression och att de bör prioritera sfi före andra aktiviteter.

Nämnden för arbete och försörjning instämmer även med regeringen att tidplanen innebär tillräcklig framförhållning för införandet av bestämmelserna. Det gäller även för de elever som redan är i pågående studier.

Juridik- och kanslistabens samlade bedömning och förslag till yttrande

Regeringen har begränsat remissen till att enbart omfatta avsnitt 6.4 och avsnitt 8 i utkastet till lagrådsremiss. Juridik- och kanslistaben instämmer, likväl som nämnden för arbete och försörjning, i regeringens bedömning när det gäller förslagen i dessa två avsnitt.

När det gäller förslaget att rätten till sfi ska gälla i tre år så instämmer juridik- och kanslistaben i nämnden för arbete och försörjnings bedömning att det i och med tidsbegränsningen blir tydligt för eleverna att det finns en förväntad kunskapsprogression och att eleverna därmed bör prioritera sfi-lektionerna framför andra aktiviteter. Det är

troligt att eleverna i lägre grad kan komma att avbryta utbildningen i och med att den blir mer sammanhållen, koncentrerad och kontinuerlig. Juridik- och kanslistaben instämmer vidare i bedömningen att planeringen vad gäller införandet av bestämmelserna är fullt rimlig, inklusive planeringen för de elever som redan är i pågående studier.

Sammanfattningsvis föreslås i förslaget till yttrande att Nacka kommun ställer sig positiv till förslagen i de avsnitt som regeringen vill ha synpunkter på.

Ekonomiska konsekvenser

De förslag i utkastet till lagrådsremissen som regeringen vill ha synpunkter på innebär inga direkta ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Förslaget om att kommunerna ska upprätta en handlingsplan för att nå de individer som har rätt till sfi samt förslaget om att en elevs kunskaper ska bedömas när eleven tas emot till sfi innebär ökad administration och nya åtaganden för kommunen och därmed ökade kostnader. Enligt lagrådsremissen ska dessa kostnader ersättas av staten enligt den kommunala finansieringsprincipen. Bedömningen är i övrigt att samhällets kostnader generellt kan minska med anledning av förslagen i och med att eleverna förhoppningsvis snabbare kan komma i egen försörjning.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut innebär inga direkta konsekvenser för barn. Regeringens beslut kan som en följdverkan minska risken för barnfattigdom om föräldrarna snabbare kommer i egen försörjning.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse den 25 april 2024

1. Utdrag ur utkastet till lagrådsremiss - Sammanfattning och författningsförslag
2. Protokollsutdrag från nämnden för arbete och försörjnings sammanträde den 24 april 2024
3. Synpunkter från nämnden för arbete och försörjning.
4. Juridik- och kanslistabens förslag till yttrande

Christopher Arontaus
Kanslichef
Juridik- och kanslistaben

Julia Tham
Utredare
Juridik- och kanslistaben